

Prezident İlham Əliyev Bakıda Cənub qaz dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin görüşündə iştirak edib

○ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 12-də Bakıda Cənub qaz dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin görüşündə iştirak edib.

Dövlətimizin başçısı Cənub qaz dəhlizi

Məşvərət Şurasının ilk iclasında nitq söylədi. Prezident İlham Əliyev Bakıda bu görüşün keçirilməsi təşəbbüsünə verdikləri dəstəyə görə iştirakçı ölkələrin rəhbərlərinə təşəkkürünü bildirdi. Azərbaycan Prezidenti bu görüşün olduqca münasib vaxtda - "Cənub" qaz dəhlizi

layihəsinin praktiki olaraq həyata keçirilməsi ilində baş tutmasının mühüm əhəmiyyətini vurğuladı. Prezident İlham Əliyev görüş zamanı aparılan müzakirələrin, fikir mübadiləsinin layihənin uğurla həyata keçirilməsinə töhfə verəcəyinə əminliyini bildirdi.

BU SAYIMIZDA

**REZİDENTLƏRƏ
DİPLOMLAR
TƏQDİM
OLUNUB**

4

**Türkiyə universitetləri
ilə müqavilə imzalandı**

**Xarici dil müəllimləri
üçün təlimlər**

**Tələbələr milli-mənəvi və ümumbəşəri dəyərləri
özündə əks etdirən məruzələr hazırlayacaq**

3

**ATU-da "Orqan transplantasiyası"
mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans**

**TƏDRİS TERAPEVTİK
KLİNİKADA ELMİ-PRAKTİK
SEMİNAR KEÇİRİLİB**

2

F.HƏSƏNOV:

**«UNİVERSİTETİ BİTİRƏNƏDƏK
4-5 İXTİRANIN MÜƏLLİFİ İDİM»**

5

Fevralın 13-də Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında "Orqan transplantasiyası" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans keçirilmişdir.

Tədbiri giriş sözü ilə açan ATU-nun rektoru, millət vəkili, akademik Əhliman Əmiraslanov universitetimi-

“Hələ bundan iki il qabaq universitetimizdə transplantologiya və anesteziologiyaya dair

işində də uğurlu nailiyyətlər əldə olunub. Hazırda Tədris Cərrahiyyə Klinikasında bu

maz ölkələrimiz arasında gündən-günə möhkəmlənən dostluq əlaqələrindən danışmış,

professor Adnan Saray “Ağciyər transplantasiyası”, Turqut Pişkin “Böyrək transplantasiyası”,

ATU-da "Orqan transplantasiyası" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans

zin ənənəvi olaraq bir çox beynəlxalq əhəmiyyətli konfrans, konqres və simpoziumlara ev sahibliyi etdiyini vurğuladı, bu istiqamətdə aparılan işlər üçün əlverişli şəraitin yaradıldığını diqqətə çatdırdı.

Mövzunun aktuallığından bəhs edən akademik Əmiraslanov dedi ki, əvvəllər bu əməliyyatları aparmaq üçün ölkəmizdə ya lazımi şərait yox idi, olsa da xarici mütəxəssislər tərəfindən həyata keçirilirdi. Orqan nəqlinin son illərdə dünyada və ölkəmizdə geniş vüsət aldığı bildirən rektor ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında da orqan transplantasiyası şöbəsinin açılmasının nəzərdə tutulduğunu və yaxınlarda burada orqan transplantasiyasına start veriləcəyini söylədi:

keçirilən beynəlxalq konqresdə Azərbaycanla yanaşı, Türkiyə, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan və Şimali Kiprdən gəlmiş 300-dən çox mütəxəssis iştirak etmişdir. Azərbaycanda orqan transplantasiyası əməliyyatlarında əsasən canlıdan canlıya qaraciyər, böyrək köçürülür. Təəssüflər olsun ki, ağciyər köçürmə əməliyyatını hələ həyata keçirməmişik. Amma bu, bizim hədəfimizdir. Yaxın bir zamanda yəqin ki, buna da nail olacağıq. Bu gün orqan transplantasiyası inkişaf etmiş ölkələrdə olduğu kimi ölkəmizdə də tibbi xidmətin ayrılmaz bir hissəsini təşkil edir. Artıq xəstələrimiz orqan transplantasiyası etdirmək üçün xaricə üz tutmur. Son dövrlər ölkəmizdə səhiyyənin başqa sahələri kimi orqan köçürülməsi

istiqamətdə ciddi işlər gedir. Bir neçə il bundan qabaq bizim mütəxəssislərimiz Türkiyənin bir sıra universitetlərinə getdilər və orada böyük təcrübə toplayaraq klinikalarımıza qayıdılar.” Universitet klinikalarının son illər ən müasir tibbi avadanlıqlarla təchiz olunduğunu qeyd edən rektor orqan transplantasiyası sahəsində yüksək səviyyəli kadrların hazırlanması işində qardaş Türkiyənin bu sahə ilə məşğul olan mütəxəssislərinin rolunun danılmaz olduğunu vurğuladı və konqresin işinə

konqresin gənc mütəxəssislər üçün faydalı olacağını, belə tədbirlərin klinikalarımız arasında işgüzar əlaqələri daha da möhkəmləndirəcəyini bildirmişdir. “Dünyada və Türkiyədə canlıdan qaraciyər transplantasiyası” mövzusunda çıxış edən S.Yılmaz rəhbərlik etdiyi institutun dünyanın sayılıb-seçilən klinikaları ilə rəqabət apardığını və hər il burada 300-dən artıq qaraciyər əməliyyatlarının uğurla həyata keçirildiyini diqqətə çatdırdı.

Türkiyəli alimlər-professor

mövzularında çıxış edərək bu konfransın təcrübə mübadiləsi baxımından əhəmiyyətini vurğulamışlar. Onlar konfransın təşkilinə yaradılan şəraitə görə təşkilatçılara öz minnətdarlıqlarını bildirmişlər.

AMEA-nın müxbir üzvü, professor Nuru Bayramov və assistent Ruslan Məmmədovun “Canlıdan qaraciyər transplantasiyasının problemləri” ilə bağlı etdikləri çıxışlarda ölkəmizdə tibbin bu sahəsindəki mövcud problemlərdən bəhs olunmuşdur.

Çıxışlardan sonra konfrans panel iclasları üzrə öz işini davam etdirmişdir. İclaslarda səhiyyənin ən vacib sahələrindən biri sayılan orqan transplantasiyasına dair ən son yeniliklər, bu sahədə əldə olunan nailiyyətlər və gələcəkdə qarşıda duran problemlərlə bağlı məruzələr edilmişdir. Konfransda həmçinin orqan transplantasiyasında infeksiya, anesteziya və belə xəstələrdə virus hepatitləri barədə də məruzələr dinlənilmiş, dünyada və o cümlədən Türkiyə və Azərbaycanda orqan köçürülməsinin müasir problemləri barədə hərtərəfli müzakirələr aparılmış, geniş fikir mübadiləsi edilmişdir.

MƏNSUR

uğurlar arzuladı.

Tədbirdə Malatyanın İnönü Universitetinin Qaraciyər Köçürülməsi İnstitutunun direktoru, professor Sezayi Yıl-

Cüneyt Kayaalp “Meyitdən və canlıdan qaraciyər transplantasiyası”, doktor Burak İşik “Hepatosellulyar karsinomalar zamanı qaraciyər köçürülməsi”,

Fevralın 13-də ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasında "Autoimmün xəstəliklərin laborator diaqnostikası" mövzusunda elmi-praktik seminar keçirilib. Seminarı giriş sözü ilə açan klinikanın direktoru, professor Surxay Musayev tədbirə universitet əməkdaşları ilə yanaşı digər müalicə müəssisələrində çalışan mütəxəssislərin də qatıldığını vurğulayıb. Bildirib ki, bunun səbəbi çox sadədir və harada işləməsindən asılı olmayaraq məzunlarımızın Azərbaycan Tibb Universitetini özlərinin doğma evi hesab etməsi təbiidir. O, son dövrlərdə rəhbərlik etdiyi klinikada ən müasir müalicə üsullarının tətbiqi və yeni şöbələrin yaradılması barədə də seminar iştirakçılarına məlumat verib.

Bundan sonra klinikada xarici ölkə alimlərinin iştirakı ilə tez-tez seminar və konfransların təşkil olunduğunu deyən S.Musayev bugünkü elmi-praktik seminar da aktual bir mövzunun müzakirəyə çıxarıldığını diqqətə çatdırıb və seminarın təşkilinə göstərdiyi dəstəyə görə “ALBATROS” şirkətinin rəhbəri Anar Ağalarova təşəkkürünü bildirib. Eyni

TƏDRİS TERAPEVTİK KLİNİKADA ELMİ-PRAKTİK SEMİNAR KEÇİRİLİB

zamanda Almaniyanın Brandenburg Universitetinin Molekulyar Diaqnostika kafedrasının professoru Dr. Dirk Roqgenbuku universitetimizdə görməkdən məmnunluğunu dilə gətirərək seminarın işinə uğurlar arzulayıb.

Professor Dirk Roqgenbukun 4 istiqaməti-“Revmatoid artritlər za-

manı anticisim profili”, “Autoimmün xəstəliklərinin müasir seroloji diaqnostikası”, “Bağırsaqların iltihabi xəstəliklərinin təyini üçün yeni autoimmün markerlər” və “DNT zədələnmələrinin təyini üçün ilk rəqəmsal avtomatlaşdırılmış flüoresensiya metodu AKLIDES”-əhatə edən məruzəsi böyük maraq-

la dinlənilib.

Sonda seminarın yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu söyləyərək universitet və klinika rəhbərliyinə minnətdarlığını çatdıran məruzəçi mövzu üzrə sualları da cavablandırıb.

“TƏBİB”

Tələbələr milli-mənəvi və ümumbəşəri dəyərləri özündə əks etdirən məruzələr hazırlayacaq

◆ **Fevralın 9-da Azərbaycan Tibb Universitetində keçirilən tədbir "Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illərdə" Dövlət Proqramında ölkə gənclərinin milli-mənəvi və ümumbəşəri dəyərlərə hörmət ruhunda tərbiyə olunması ilə bağlı nəzərdə tutulmuş vəzifələrin icrasının təmin edilməsinə həsr olunub.**

Tədbiri açan ATU-nun prorektoru, millət vəkili, professor Rafiq Məmmədhasənov Təhsil naziri və Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin birgə təsdiq etdiyi Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulan müddəalarla bağlı iştirakçılara məlumat verdi. Sonra Fəaliyyət Planı ətrafında geniş müzakirələr başladı. Tibbi profilaktika və tibbi biologiya fakültəsinin dekanı, dosent Aydın

Məmmədov, ATU-nun tədris hissə müdiri, dosent Nəsimi Qasimov, İctimai fənlər kafedrasının müdiri, professor Qoşqar Əliyev, ATU-nun Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri, dosent Cahangir Qasimov və başqaları universitetdə konfransın keçirilməsi ilə bağlı təkliflərlə çıxış etdi.

Sonda tövsiyə olundu ki, tələbələr milli-mənəvi və ümumbəşəri dəyərləri özündə əks etdirən məruzələr hazırlayaraq konfransda çıxış etsinlər. Aprelin sonlarında keçirilməsi planlaşdırılan konfransda iştirak etmək arzusunda olan tələbələrin martın sonunadək universitetin Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri Elşad Novruzova müraciət etməsi də qərara alındı.

QABİL

Azərbaycanın və İtaliyanın səhiyyə qurumları arasında əməkdaşlıq genişlənir

◆ **Azərbaycan Tibbi Mikrobioloqlar və İmmunoloqlar İctimai Birliyi (TMİİB) ilə İnfeksiyon xəstəliklər və immunoloji pozğunluqlar üzrə Dünya Assosiasiyası (WAİDİD) arasında tərəfdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.**

Bu barədə qərarı Milanda yerləşən Assosiasiyanın rəsmi internet sahifəsində və İtaliyanın səhiyyə ilə bağlı ən son məlumatların yer aldığı "In salute news" saytında məlumat yerləşdirilib.

Məlumatda qeyd olunur ki, Azərbaycan və İtaliya arasında uzun illərdir mövcud olan yüksək səviyyəli siyasi və iqtisadi əlaqələr hər iki ölkənin elmi dairələrinin əməkdaşlığına da müsbət təsir etməkdədir. Bu baxımdan TMİİB ilə WAİDİD arasında imzalanmış tərəfdaşlıq müqaviləsi mühüm önəm kəsb edir.

Sənəd əsasən infeksiyon xəstəliklər və immunoloji pozğunluqlar sahəsində birgə elmi araşdırmaların aparılmasını, insanların bu problemlərlə bağlı daha geniş məlumatlandırılmasını və qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin həyata keçirilməsini əks etdirir.

Məlumatda WAİDİD-in sədri, professor Susanna Esposito-nun bu fikirlərinə də yer verilib: "Azərbaycanla bu istiqamətdə əməkdaşlıq əlaqələri qurmaqdan qürur duyuram. Bu tərəfdaşlıq infeksiyon xəstəliklər və immunoloji pozğunluqlar sahələrində hər iki ölkədə birgə treninqlərin təşkilinə, elmi araşdırmaların aparılmasına imkan verəcək. Sənəd çərçivəsində azərbaycanlı tibb işçilərinin Milanda treninqlərə qatılmaları və

ölkələrimizdə beynəlxalq elmi seminarların birgə təşkili nəzərdə tutulub".

Yazıda Azərbaycan Tibb Universitetinin mikrobiologiya kafedrasının müdiri, TMİİB-nin sədri, professor Zakir Qarayevin fikirləri də yer alıb. O, rəhbərlik etdiyi qurumun WAİDİD ilə əməkdaşlıq etməsindən məmnunluğunu ifadə edib. Bildirib ki, əsas hədəf dünyanın bütün ölkələri, o cümlədən İtaliya ilə səhiyyə sektorunda münasibətləri genişləndirməkdir: "Əminəm ki, birgə reallaşdıracağımız layihələr ölkəmizdə səhiyyənin inkişafına mühüm töhfə verəcək".

Məlumatda o da qeyd olunur ki, gələn ilin fevralında Milanda WAİDİD-in illik konfransı keçiriləcək. Tədbirdə dünyanın müxtəlif ölkələrindən, o cümlədən Azərbaycandan aparıcı mütəxəssislərin iştirakı nəzərdə tutulub.

Türkiyə universitetləri ilə müqavilə imzalandı

◆ **Fevralın 3-də Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, akademik Əhliman Əmiraslanov Türkiyənin üç tanınmış ali təhsil ocağının rəhbərləri - İstanbul Universitetinin rektoru, professor dr. Yunus Söylet, İstanbul Mədəniyyət Universitetinin rektoru, professor dr. İhsan Karaman və Medipol Universitetinin rektoru, professor dr. Sabahattin Aydın ilə görüşdü.**

Görüşdə millət vəkili, akademik Əhliman Əmiraslanov rəhbərlik etdiyi universitetin fəaliyyəti, buradakı mövcud təhsil və tədris prosesi haqqında qonaqlara ətraflı məlumat verdi. ATU-nun nəzdində yaradılan klinikaların son model texnoloji avadanlıqlarla təchiz edildiyini, burada yüksək ixtisaslı kadrların əhaliyə tibbi xidmət göstərdiyini vurğulayan Ə.Əmiraslanov klinikalarda tibbi xidmətlə yanaşı, tədris prosesinin də uğurla aparıldığını söylədi.

Rektor hazırda ATU-da 1000-dən çox əcnəbi tələbənin təhsil aldığını, onlar

arasında Türkiyədən olan tələbələrin üstünlük təşkil etdiyini bildirdi. ATU-da tələbələrin, rezidentlərin və doktorantların bilik və bacarıqlarını artırması üçün hər cür şərait yaradıldığını qeyd edən Ə.Əmiraslanov ölkəmizdə son illər səhiyyə, insanların sağlamlıqlarının müdafiəsi sahəsində görülən işlərdən, nailiyyətlərdən də söz açdı.

Öz növbəsində türkəli professorlar da təmsil etdikləri universitetlər barəsində məlumat verdilər. Qeyd olundu ki, İstanbul Universitetinin 60 mindən çox tələbəsi var. Əsası 1453-cü ildə qoyulan bu ali təhsil müəssisəsinin 20 fakültəsi var. İstanbul Mədəniyyət Universiteti 11 fakültə, 2 yüksekokul və 4 institutdan təşkil olunub. Medipol Universitetinin nəzdində isə akademik kadrların da yer aldığı iri xəstəxana fəaliyyət göstərir.

Görüşün sonunda ATU ilə Türkiyə universitetləri - İstanbul Universiteti və Medipol Universitetləri arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq haqqında müqavilə imzalandı. Müqavilə 3 ali təhsil ocağı arasında tələbə, rezident, müəllim mübadiləsi və digər sahələrdə əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsini nəzərdə tutur.

Xarici dil müəllimləri üçün təlimlər

◆ **Bu günlərdə Azərbaycan Tibb Universitetində "Peşəkar hədəflər üçün xarici dilin tədrisi" (FLEPP - Foreign Languages Education for Professional Purposes) layihəsi çərçivəsində təlimlər aparılır.**

təcrübəni Azərbaycanlı həmkarları ilə bölüşürlər.

Bu günlərdə ATU-nun xarici dillər kafedrasının əməkdaşları üçün layihə çərçivəsində növbəti təlim keçirilib. Təlimin təşkilatçısı layihə koordinatoru, Azərbaycan Dillər Universiteti olmuşdur. Dillər universitetinin baş müəllimi

Hüzurə Ağayeva ATU-dan olan həmkarlarına dil müəllimləri üçün oxu bacarıqlarının tədrisi, müəllim hazırlığı və təkmilləşməsi, dərstdə qiymətləndirmə və s. mövzuda mühazirə oxuyub. Mühazirələr maraqla qarşılıqlı və təlimin sonunda sorğu əsasında qiymətləndirilmə keçirilib.

TEMPUS proqramı çərçivəsində icra olunan bu layihənin koordinatoru qismində Azərbaycan Dillər Universiteti çıxış edir. Layihə Azərbaycan, Tacikistan və Qırğızıstan partnyor universitetlərinin iştirakı, İsveç, Estoniya, İtaliya, Almaniya və Birləşmiş Krallığın universitetlərinin koordinatorluğu ilə reallaşdırılır.

ATU-nun beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin rəhbəri dosent Rəhimə Qabulovanın verdiyi məlumat görə, FLEPP layihəsinin ümumi məqsədi post-sovet məkanındakı qeyri-dil ixtisaslı universitetlərdə xarici dillərin tədrisinin təkmilləşdirilməsi və optimallaşdırılmasından ibarətdir. O, qeyd edib ki, FLEPP layihəsi çərçivəsində partnyor universitetlərin müəllimləri bir sıra xarici ölkələrdə təşkil olunmuş treninqlərdə mütəmadi olaraq iştirak edir, həmin ölkələrdə dilin tədrisi proqramı, metodikası ilə tanış olur, topladıqları

R.Qabulovanın sözlərinə görə, FLEPP layihəsi həmçinin universitetlərdə xarici dilin daha keyfiyyətli tədrisinə texniki dəstək də göstərir. Artıq bu layihə çərçivəsində ATU-nun dillər kafedrasına müasir avadanlıqla təchiz olunmuş ayrıca bir mərkəzin yaradılması da planlaşdırılır. Bu da sözsüz ki, Tibb Universitetində dillərin tədrisində daha da keyfiyyətli nəticələrin əldə olunmasına öz töhfəsini verəcəkdir.

FLEPP layihəsi 2016-cı ilin sonuna qədər davam edəcək. Bu müddət ərzində universitetlərdə konfranslar, dəyirmi stol və seminarların keçirilməsi nəzərdə tutulub. Layihə çərçivəsində dil tədrisi metodologiyası təkmilləşdiriləcək, əldə olunan təcrübə xarici dil müəllimlərinin ixtisasının daha geniş miqyasda artırılması üçün istifadə olunacaqdır.

○ Fevralın 4-də Azərbaycan Tibb Universitetində məzun rezidentlərə həkim-mütəxəssis diplomlarının təqdimat mərasimi keçirilib. Məzun rezidentləri salamlayan universitetin rektoru, Milli Məclisin deputatı, akademik Əhliman Əmiraslanov ölkəmizdə təhsilin inkişafına göstərilən dövlət qayğısından söhbət açıb.

Azərbaycan Tibb Universitetində rezidenturaya qəbulun 2011-ci ildən başladığını vurğulayan rektor əvvəllər rezident hazırlayan müəssisələrin sayının çox az olduğunu bildirib. Son zamanlar imkanları genişlənən istər dövlət, istərsə də özəl tibb müəssisələrinə rezident hazırlamaq hüququnun verilməsinə müsbət hal kimi dəyərləndirən akademik Ə.Əmiraslanov bu məsələyə çox ehtiyatla yanaşmağın vacibliyinə də toxunub: "Rezident hazırlamaq o qədər də asan iş deyil, diplomdan sonrakı təhsildir. Burada təcrübə ilə bərabər elm, tədris də önə çəkilir. Ona görə də biz Tibb Universiteti olaraq çalışmışıq ki, sizi həm nəzəri, həm də təcrübi baxımdan təbəbətə bu və ya başqa sahəsi üzrə yüksək səviyyəli mütəxəssis kimi hazırlayaq, həm də elmi biliklərinizi bir qədər artıraraq.

Şübhəsiz ki, rezidenturanın ölkəmizdə həyata keçirilməsi çox

apardığım cərrahi əməliyyatlarda köməkçilərım rezidentlər olur. Onlar gecə növbəsinə qalır, gündüzlər xəstə qəbul edirlər. Yeni rezidentlərin özlərindən də çox şey asılıdır. Mənə elə gəlir ki, sizin əksəriyyətiniz rezidenturanın məgzini çox gözəl başa düşürsünüz. Məhz ona görə imtahanları uğurla verərək mütəxəssis adını qazanmışız".

Azərbaycan Tibb Universitetinə gəldiyini və ATU rezidentlərinin xarici ölkələrə bir neçə aylıq rotasiyalara göndərildiyini deyib: "Xarici ölkə universitetləri ilə bağladığımız bütün müqavilələrə rezidentlərin rotasiyası ilə bağlı bənd əlavə edirik. Türkiyə universitetləri ilə əlaqələrimiz daha genişdir və qardaş ölkənin 3 qabaqcıl universiteti ilə müqavilələrimiz var. İstanbul

REZİDENTLƏRƏ DİPLOMLAR TƏQDİM OLUNUB

Universitetinin klinikalarının xəstə potensialı həddən artıq yüksəkdir və bu da orada uzmanlıq təcrübəsi keçənlərə fasiləsiz çalışmaq imkanı yaradır. Düşünürəm ki, rezidentlərimizin ən azı bir dəfə xarici ölkələrdə rotasiya keçməsi olduqca zəruridir".

Yeri gəlmişkən xatırladaq ki, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 18 mart 2010-cu il tarixli 50 sayılı qərarına əsasən Azərbaycanda rezidenturaya qəbul ilk dəfə 2011-ci ildə aparılıb. Rezidenturada təhsil 40 ixtisas üzrə 2 ildən 5 ilə qədərdir. ATU

ciddi bir addımdır. Biz həтта 1992-ci ildən istəyirdik ki, rezidentura sistemine keçək. Uzun illər bu istəyimizi reallaşdırma bilmədik. "Təhsil Qanunu"nda rezidentura pilləsi olmadığına görə daim maneələrle rastlaşırıq. Tələbələr və valideynlər də bu sistemə qarşı çıxaraq həтта etiraz aksiyaları təşkil edirdilər. Nəhayət, Nazirlər Kabinetinin rezidentura hazırlığı barəsində əsasnaməsi qəbul olundu və "Təhsil Qanunu"nda dəyişiklik edildi. Səhiyyə Nazirliyinin də bizi dəstəkləməsi sayəsində bütün bu təzyiqlərin öhdəsindən gəldik və bu gün rezidentura təhsili artıq rəlsə düşmüş bir sistemdir".

Ancaq bu sahədə hələ də xeyli çatışmazlıqların olduğunu diqqətə çatdıran rektor qeyd edib ki, rezident rəhbərlərinin fəaliyyəti də bizi tam razı salmır: "Rezidentlərimiz rəhbərlərin onlarla ciddi məşğul olmadıqları barədə dəfələrlə mənə müraciət ediblər. Biz yeri gəldikcə onları rəhbərlərini dəyişmişik də. Etiraf edək ki, bəzi rezident rəhbərləri biz istədiyimiz səviyyədə deyil.

Təbii ki, klinikalarda xəstə sayının azlığı da bu çatışmazlıqları şərtləndirən əsas amillərdəndir. Biz tapşırıq vermişik ki, rezidentlər istər laboratoriyalarda, istərsə də klinikalarda hökmən praktik işlərə cəlb edilsinlər. Bu baxımdan bizim Onkoloji Klinikada rezidentlər çox yaxşı yetişirlər. Şəxsən mənəm

Rezidentlərin attestasiyasının da universitetdə keçirilən bütün imtahanlar kimi obyektivliyi tam qorumaq məqsədilə insan faktoru olmadan, kompüterlər vasitəsilə aparıldığını vurğulayan rektor rezidentlərin digər müəssisələrdən də rotasiya üçün

üzrə hazırda 4 kursda 38 ixtisas üzrə 554 rezident təhsil alır. İlk buraxılış 2013-cü ildə olub. Təhsil müddəti 2 il olan 5 ixtisas üzrə (epidemiologiya, ftiziatriya, ümumi gigiyena, immunologiya, psixiatriya) rezidenturanı 5 nəfər bitirib.

2014-cü ildə isə məzunların sayı 2 illik ixtisaslar üzrə 15 nəfərə, 3 illik ixtisaslar üzrə (anesteziologiya-reanimatologiya, oftalmologiya, allerqologiya, stomatologiya, şua terapiyası, sosial gigiyena və səhiyyənin təşkili) 18 nəfərə çatıb. Bu il ATU üzrə cəmi 33 nəfər məzun olub.

Bundan başqa, bu il Respublika üzrə digər bazalardan olan 53 nəfər də Tibb Universitetində buraxılış yekun attestasiyasından keçərək məzun adını alıb.

Ümumilikdə Respublika üzrə 2014-cü ildə olan məzunların sayı cəmi 86 nəfərdir.

Tədbirin sonunda ATU-nun rektoru Əhliman Əmiraslanov rezidentlərə diplomları təqdim edib, onlara uğurlar arzulayıb.

Müsahibə

Ölkəmizdə ötən ilin noyabrında ilk dəfə idi ki, Bakı Elm Festivalı keçirildi. Festivalın keçirilməsində əsas məqsəd Azərbaycan elminin bu günkü nailiyyətlərini ictimaiyyətə tanımaqdan ibarət idi. Festivalda ixtiralarına müəlliflik şəhadətnaməsi almış, səmərələşdirici təklifləri olan alimlərimiz posterlə iştirak edirdi. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan elmi alimlərimizin sevindirici nailiyyətləri sayəsində xeyli uğurlar əldə edib.

Bakı Elm Festivalında Azərbaycan Tibb Universitetinin əməkdaşları da layiqincə təmsil olunurdular. Onlardan biri də universitetin ağız və üz-çənə cərrahiyyə kafedrasının assistenti Fərman Həsənov idi. Ondan ixtiraları ilə bağlı müsahibə almağa qərar verdik.

F.HƏSƏNOV: «UNİVERSİTETİ BİTİRƏNƏDƏK 4-5 İXTİRANIN MÜƏLLİFİ İDİM»

Qısa arayış:

1959-cu ildə Tovuz rayonu- nun İbrahimhacılı kəndində anadan olan Həsənov Fərman İbrahim oğlu hərbi qulluğu başa vurduqdan sonra Azərbaycan Tibb İnstitutunun (hazırda ATU) stomatologiya fakültəsinə daxil olub. 1986-cı ildə universiteti fərqlənmə diplomu ilə bitirib. 1990-cı ildən etibarən ATU-nun ağız və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının assistentidir.

2001-ci ildə "Kükürd tərkibli sərbəst aminturşuların çənə sınıqları zamanı sümük toxumasının regenerasiyası prosesinə təsiri" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edib. Bir sıra ixtiraların, səmərələşdirici təkliflərin və s. müəllifdir. Dişlərin və çənələrin defektleri zamanı implantasiyası ilə maraqlanır.

Hazırda 6 ixtiranın müəllifidir. İxtiraların əksəriyyəti çənə-üz cərrahiyyəsinə, çənə - almacıq sümüklərinin sınıqlarına aiddir.

- Fərman müəllim, bir neçə ixtira və səmərələşdirici təkliflərin müəllifisiniz. İxtiralarınız barədə nə deyirsiniz?

- Diqqətinizə çatdırım ki, Tibb Universitetinin ağız və üz-çənə cərrahiyyə kafedrasının müdiri, hörmətli professor Teymur Babayev universiteti fərqlənmə ilə bitirdiyimə görə, 1990-cı ilin dekabrında mənim kafedrada qalmağımı məsləhət gördü. Elə o vaxtdan assistent vəzifəsində çalışıram.

Universiteti bitirəndək 4-5 ixtiranın müəllifi idim. İlk ixtiram isə, tələbə vaxtı 9 stomatoloji funksiyaları yerinə yetirən "Stomatoloji kombayn" olub. 1989-cu ildə konstruksiyasını verdiyim bu ixtira o zaman respublikada böyük maraq doğurdu, televiziya üçün çəkilişlər oldu və kombayn dövrü mətbuatda geniş şəkildə işıqlandırıldı.

1992-93-cü illərdə məlum Qarabağ döyüşləri zamanı yaralıların döyüş bölgəsindən çıxarılmasına yardım etmək məqsədi ilə "Almacıq sümüklərinin repazisiyası və fiksasiyası üçün qurğu" ixtira etdim və müəlliflik şəhadətnaməsi aldım. Həmin qurğu o dövrdə yaralıların döyüş bölgəsindən çıxarılmasında işə yarayıb. İxtira etdiyim qurğuların əksəriyyətindən hazırda

istifadə olunur.

- Bəs ixtira etdiyiniz bu qurğular və səmərələşdirici təklifləriniz ölkədən kənar da necə qarşılanıb?

- Ölkəmiz müstəqillik qazanandan sonra xaricə əlaqələrimiz getdikcə inkişaf etməyə və möhkəmlənməyə başladı. Yavaş-yavaş üz-çənə cərrahiyyəsinə aid dişlərin implantasiyası, çənə defektlərinin bərpası, sümük plastiklərinə aid keçirilən konfrans, kurs və master-klaslarda iştirak etməyə başladım. Bir sıra beynəlxalq konfranslarda çıxışlarım olub və iştirakçılar tərəfindən maraqla qarşılanıb.

Elə iki il öncə İmplantoloqların Beynəlxalq Xəzər Konfransında "Gicgah-çənə oynaqına aid olan qurğu vasitəsi ilə dişləm-oynaq çıxıntısı ilə əlaqəli xəstəliklər" barəsində çıxışım oldu. Konfrans ərəfəsində Latviya, Litva, Gürcüstandan əməkdaşlıq üçün təkliflər aldım.

5-6 il öncə Gəncədə keçirilən beynəlxalq simpoziumda "Diş kökünün rezeksiyası və kistektamiyanın yeni metodikası" adlı məqalə ilə çıxış etdim. Diş kökü rezeksiyası və kistektamiya əməliyyatlarında gülmüş liflərin repara kimi istifadə olunması barədə təklifimin praktik həkimlərə köməyini müsbət dəyərləndirdilər.

Noyabrın 10-11-də Respublikada ilk dəfə keçirilən "Bakı Elm Festivalı"nda iki patent- ixtira, posterlə iştirak etdim. İxtiralar Respublika Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik Akif Əlizadə və ATU-nun rektoru, millət vəkili, akademik Əhliman Əmiraslanovun diqqətini çəkdi. Akif və Əhliman müəllim bunların əhəmiyyətini nəzərə alaraq beynəlxalq səviyyədə nümayiş

etdirilməsini təklif etdilər. İndi hazırlaşırıq ki, ixtiraları Türkiyə, İtaliya, Ukrayna, Moskvada keçirilən konfranslarda nümayiş etdirək. Elə ixtiram var ki, dünyada anoloqu yoxdur.

- Analoqu olmayan ixtiranız hansıdır elə?

- Dünyada anoloqu olmayan çənə çıxıqlarının yerinə salınması üçün ixtira etdiyim qurğudur. Qurğunu çeynəmə dişlərinin üzərinə qoyub arxa

və yuxarıya doğru dartılır.

Amma əvvəllər qurğusuz çənə çıxıqlarını yerinə salmaq çətinliklər yaradırdı. Belə ki, çənə yerinə salınan zaman çənənin şaqulı ilə bağlanması və zədələnməsi halları olurdu. Hadisə gecə vaxtına təsadüf edəndə qadın həkimlər barmaqlarının zədlənməsindən ehtiyat edərək, əksər hallarda çənənin salınmasından imtina edirdilər. Bu da bir sıra problemlər yaradır, çənənin yerinə salınması səhərə qalırdı. Ya da çıxıq çənə narkozdan istifadə etməklə salınırdı. Amma indi sadə bir qurğu ilə barmaq ağızda iştirak etmədən, yəni ağız xarici üsulla, narkozsuz-filansız çənəni yerinə salmaq olur.

- Bəs hazırda assistenti olduğunuz kafedrada hansı əməliyyatlar aparılır?

- Kafedramızda ən çox çənə defektlərinin bərpası ilə bağlı dünya səviyyəli əməliyyatlar aparılır. Çənədə əsasən böyük defektlər şiş və ya güllə yarasından əmələ gəldiyindən, bu, insanın həyat tərzinin pisləşməsinə səbəb olur. Dişsiz, çənəsiz insanın danışması isə bəllidir ki, çətinlik törədir. Amma kafedramızda qalça, qabırğa, incik sümüyündən transplantlar köçürür, çənəni və dişləri bərpa edə bilir. Transplantlar zamanı isə konstruktiv titan lövhələrdən istifadə edirik.

Bundan başqa, ağızın içərisində çənənin və əngin üzərində ehtiyac duyulduqda diş implantasiyaları da aparılır. Ən əsası odur ki, çənə defektlərinin aradan qaldırılması üçün gözəl mütəxəssislərimiz var.

Qabil ABDULLAYEV

Kolit - yoğun bağırsağın iltihabı

◆ **Kolit çox yayılmış xəstəlikdir. Bu xəstəlik zamanı yoğun bağırsağın divarları iltihablaşır.**

Kolit kəskin və xroniki formalarda keçə bilər. Kəskin kolitin inkişafına salmonella, streptokokklar, stafilokokklar, dizenteriya və s. mikroorqanizmlər səbəb ola bilər.

Kəskin kolit zamanı insanı qarında kəskin spazmlar və ya dartıcı ağrılar, meteorizm, qarında qurultu kimi simptomlar narahat edir, hərərət 38 C kimi qalxa bilər, xəstə ümumi zəiflik hiss edir, iştaha ya heç olmur ya da kəskin azalır. Xəstədə ishal ola bilər, ishal zamanı selik və qan ifraz olunur. Kəskin kolit vaxtında müalicə olunmadıqda xroniki formaya keçir. Xroniki kolit müalicəyə çox çətin tabe olur.

Xroniki kolit zamanı simptomlar kəskinləşmə zamanı meydana çıxır. Xroniki kolitin əsas simptomu qəbizliklə ishalın kəskin növbələşməsidir. Bundan əlavə xəstəni meteorizm (kəp), qarının aşağı hissəsində küt ağrılar, ürəkbulanması, ağızda acı dad narahat edir. Xəstədə tez-tez baş ağrıları olur, işləmək qabiliyyəti azalır, insan daha tez yorulur. Nəzərinizə çatdırmaq ki, kolitin bir çox simptomları həmçinin düz bağırsağın şişlərinə də xasdır. Bu səbəbdən belə simptomlar meydana çıxdıqdan dərhal sonra vaxt itirmədən həkimə müraciət

edin.

Kolitin inkişaf etmə səbəbləri müxtəlif ola bilər:

- bağırsağ infeksiyaları, qurdlar,
- uzun müddət ərzində və xüsusilə nəzarətsiz olaraq dərmanların qəbulu (ilk növbədə antibakterial preparatların),
- disbakterioz (bağırsaqların mikroflorasının pozulması),
- allergiyalar,
- xroniki streslər,
- zəhərləmələr,
- yoğun bağırsaqda qan dövranının pozulması (adətən yaşlı insanlarda inkişaf edir) və s.

Vaxtında və düzgün şəkildə müalicə olunmayan kolit müxtəlif ağırlaşmalara səbəb ola bilər: susuzlaşma və intoksikasiya, avitaminoz, qanazlığı (daxili qanaxmalara görə - xoralı kolit zamanı) və s. Xroniki kolit şiş xəstəliklərinin (o cümlədən, xərçəngin) riskini artırır.

Bu səbəbdən kolitin ilk simptomlarında dərhal həkimə müraciət edin, lazım olan müayinələrdən keçin və müalicə alın. Kolitin müalicəsi ilə proktoloq məşğul olur.

Müayinə zamanı həkim xəstənin qarını əl ilə yoxlayır və orada ağrılı, zədələnmiş sahələri müəyyən edir.

Bundan əlavə xəstəyə koproqrama (nəcisin analizi) təyin olunur. Kolit zamanı nəcisdə çoxlu miqdarda selik, leykositlər, qan (xoralı kolit zamanı) aşkar olunur.

Lazım olduqda həkim rektoromanoskopiya (düz bağırsağın xüsusi optik cihazla müayinəsi), irriqoskopiya (rentgen müayinəsi), kolonoskopiya (bütün yoğun bağırsağı müayinə edir) kimi əlavə müayinələr təyin edir. Daha sonra həkim xəstəyə müalicə təyin edir.

Kolit zamanı qidalanma müalicəvi rol oynayır. Kolitdən əziyyət çəkən insanlar üçün yağlı, qızardılmış, duzlu, istiotlu qidalar, ədviyyatlar, süd, spirtli içkilər, qazlı sular, çiy meyvə və tərəvəzlər, göbələk, paxlalılar (noxud, lobyə və s.), bulka, piroq, tort, dondurma əks-göstəridir. Qida gün ərzində 5 dəfə kiçik porsiyalarla qəbul olunmalıdır. Qida isti və ya soyuq olmamalıdır, yumşaq olmalıdır, rasionda yağların miqdarını azaltmaq, zülalları isə artırmaq lazımdır.

Təbii vasitələr arasında kolitin müalicəsində çobanyastığı, adaçayı kimi otların dəmləmələri istifadə olunur.

Qurban Bayramov-80

Xatirələrdə yaşayan alim-filosof

Fəlsəfə elmləri doktoru, professor Qurban Balı oğlu Bayramov 1935-ci il fevral ayının 10-da Qərbi Azərbaycanın Göyçə mahalının Nərimanlı kəndində anadan olmuşdur. O, Nərimanlı kənd məktəbində orta təhsil almış və 1951-ci ildə 2 illik Qazax Müəllimlər İnstitutunda oxumuş, bir neçə il Göyçə mahalının müxtəlif kəndlərində müəllimlik etmişdir.

Qurban müəllim 1957-ci ildə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunun tarix fakültəsinə daxil olmuş və oranı bitirdikdən sonra 1961-ci ildə AMEA-nın "Fəlsəfə və hüquq institutu"nun əyani aspiranturasına daxil olmuş, 1967-ci ildə "SSRİ-də sosialist millətlərinin mənəvi simasında ümumi cəhətlərin təşəkkülü və inkişafı" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək fəlsəfə elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır. 1982-ci ildə isə "Sosialist millətlərinin mənəvi həyatında millilik və beynəlmilləçiliyin dialektikası" adlı doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək fəlsəfə elmləri doktoru adına almışdır.

Q.Bayramov 1966-cı ildən Azərbaycan Tibb Universitetində müəllim kimi işə başlamış, dosent, professor və 1983-cü ildən "Elmi kommunizm", ömrünün sonuna qədər fəlsəfə kafedrasının müdiri vəzifəsində işləmişdir.

Professor Q.Bayramov kafedra müdiri olduğu illərdə tələbələrin elmi-fəlsəfi dünyagörüşünün formalaşmasında böyük əmək sərf etmişdir. O, çoxsaylı məqalə, monoqrafiya və dərs vəsaitlərinin müəllifi olmuşdur: "Milli məsələdə iki meyl" (Bakı-1972), "Mənəvi həyatda millilik və beynəlmilləçilik" (Bakı-1974), "Milli və sinfi münasibətlərin qarşılıqlı əlaqəsi" (Bakı-1981), "SSRİ-də milli münasibətlərin inkişafı" (Bakı-1984), "İnsan və zaman" (Bakı-1992), "Nümunələr, təşbehlər və aforizmlər" (Bakı-1993), "İnsan, qəribədir həyatın sənini" (Bakı-1994), "Fəlsəfənin əsasları" (Bakı-1996).

Müəllifin əsərləri ayrı-ayrı dövrlərdə oxucular tərəfindən diqqətlə izlənilmiş və yüksək qiymətləndirilmişdir. Onun "İnsan və zaman" kitabı xüsusi ilə geniş oxucu kütləsinin marağını səbəb olmuşdur.

Bu günlərdə görkəmli ziyalı, fəlsəfə elmləri doktoru, mərhum professor Qurban Balı oğlu Bayramovun anadan olmasının 80 illik yubileyidir. Qurban müəllimi xatırlayan hər bir kəs onun yüksək mədəniyyətə və əxlaqa, gözəl insani keyfiyyətlərə malik olduğunu xüsusi qeyd edir. Qurban müəllim nəinki tələbələrə, müəllimlərə, bütün əməkdaşlara böyük qayğı və diqqətlə yanaşaraq əsl ziyalı, insanlıq nümunəsi aşılayırdı. O, gənc tədqiqatçılara, aspirantlara daha çox vaxt ayırır, onlara daim elmi-pedaqoji istiqamət və məsləhətlər verməkdən yorulmurdu. Qurban müəllimin mühazirələri tələbələrin fəlsəfi dünyagörüşünün

formalaşmasında, zənginləşməsində önəmli və mühüm rol oynayırdı. İndi də tələbələri və yetirmələri böyük hörmətlə Qurban müəllimi xatırlayırlar.

Ümumiyyətlə, Azərbaycan elm və fəlsəfə ictimaiyyəti, Azərbaycan Tibb Universitetinin çoxminli kollektivi professor Qurban Bayramovu qayğıkeş, xeyirxah, təmənnaş, səmimi bir ziyalı kimi tanıyırdılar.

Respublikanın tanınmış ziyalıları və elm adamları Qurban müəllim haqqında öz xatirələrini belə ifadə etmişlər:

Qurban dostluq və yoldaşlıqda vəfahlıq simvoludur. O, elmə sonra gəlirdi, lakin öz insani keyfiyyətləri olan işləri, aydın zəkası, fəlsəfi düşüncələri ilə tez tanındı (professor Adil Nəcəfov).

"İnsan və zaman" Qurban müəllimin öz şəxsiyyətinə, özünə yaraşan kitabdır (professor Camal Mustafayev)

"Nümunələr, təşbehlər, aforizmlər" kitabı müəllifin həyata, insana fəlsəfi baxışlarıdır (professor Həsən Şirəliyev).

Qurban ləyaqətli müəllim, qayğıkeş insan, zəhmətkeş alimdir (professor Məhəmməd Abbasov)

Qurban Bayramov milli psixologiya və milli mənlilik şüurunun tədqiqatı sahəsində yeni bir istiqaməti açan müəlliflərdəndir (professor İvan Fyodoroviç).

Mən ideologiya sahəsində özümü Sizdən üstün hesab edirəm. Lakin milli psixologiya sahəsində Siz mənəndən üstünsünüz (professor Matvey Abramoviç).

Qurban Bayramov milli psixologiya, milli mənlilik şüuru sahəsində öz izi olan alimdir (professor Həmid İmanov).

Qurban yaxşı alim olmaqla yanaşı, həm də yaxşı insandır (professor İzzət Rüstəmov).

İnsanşünaslıq problemi neçə illərdən bəri müəllifin düşündürən məsələlərdən biri idi. O, həmin problemin tənqidi üçün forma və üsullar axtarırdı. Nəhayət, belə bir imkan insan və zaman gerçəkliyinin vəhdətini araşdırmaqla tapa bildi (professor Rəşid Əliyev).

"İnsan və zaman" Azərbaycan fəlsəfi ədəbiyyatında insan probleminə həsr olunmuş yeni mükəmməl bir əsərdir (professor Maqşud Cəlilov).

"İnsan və zaman" kitabını oxuyanda adama elə gəlir ki, sözlər, fikirlər un kimi yoğrulub. Kitabı oxuyanda adam onun səhrinə düşür. Onun təsirindən çıxma bilmir (dosent Xankiş Məmmədov).

«Əziz Qurban müəllim!

Sizin növbəti kitabınızı «İnsan və zaman»ı oxudum və açığını deyim ki, mənə çox xoş təsir bağışladı. Kitabda təbiət, insan və zaman haqqında öyrənməli və düşündürücü çox şey vardır. Ümumiyyətlə, bu kitabınız geniş oxucu kütləsinə ən layiqli hədiyyələrinizdən biridir.

Səmimi və xoş arzularla: professor Zəlimxan Qarayev.

"Nümunələr, təşbehlər, aforizmlər" kitabı, çox zəngin mənəvi xəzinədir (dosent Həsən Quliyev).

Qurban Bayramov həm də nümunəvi bir ailə başçısı kimi 4 övlad atası və böyük bir nəslin ağsaqqalı idi.

Uzun sürən ağır xəstəlikdən sonra 1996-cı ildə 61 yaşında dünyasını dəyişən gözəl insan, dəyərli alim, filosof, professor Qurban Balı oğlu Bayramovun əziz xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaqdır.

Məhəmməd PAŞAYEV, Elbrus SADIQOV,

İctimai fənlər kafedrasının dosentləri

◆ **Hər peşanın, hər sənətin öz gözəlliyi var. Əsas odur ki, seçdiyiniz peşəyə qəlbən bağlı olasan, onun sirlərini öyrənəsən, bütün incəliklərinə yiyələnəsən. Yalnız bu halda seçdiyiniz sənətlə cəmiyyətdə nüfuz, hörmət qazana bilərsən.**

Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun əməkdaşı, tibb üzrə fəlsəfə doktoru **Natiqə İsmayılova** da sevib-seçdiyi sənəti ilə insanların sevgisini qazanıb. Ömrünün 60-cı ilində də işləməkdən

Sağlamlıq gigiyenadan başlayır

yorulmayan Natiqə xanım tibbin ən məsuliyyətli sahələrindən olan gigiyenani seçib. İnstitutun gigiyena kafedrasında 26 ildir baş müəllim vəzifəsində fəaliyyət göstərir. Bu illər ərzində dəfələrlə tərifnamələrə, Səhiyyə Nazirliyinin diplomlarına layiq görülüb, elmi məqalələri çap edilib. Həmişə əməksevərliyi, inadkarlığı və gigiyena sahəsində dərin biliyi ilə seçilib. Elə buna görə institutun əməkdaşları və müdavimlərinin sevimlisi olub.

1955-ci ildə Bakı şəhərində dünyaya göz açan Natiqə İsmayılova 1972-ci ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun (indiki Azərbaycan Tibb Universiteti) sanitariya-gigiyena fakültəsinə qəbul olunub. Təhsil illərində özünü çalışqan tələbə kimi göstərə bilib, tələbə elmi cəmiyyətin üzvü olaraq elmi konfranslarda dəfələrlə çıxış edib, həm də ictimai işlərdə fəal olub. İnstitutu 1978-ci ildə bitirdikdən sonra Sumqayıt şəhər sanitariya-epidemioloji stansiyasında bölmə müdiri vəzifəsində çalışıb. Elə həmin il bu şəhərdə ailə qurub.

Səhiyyə Nazirliyinin Sumqayıtda yerləşən Əmək Gigiyenası və Peşə Xəstəlikləri Elmi Tədqiqat İnstitutunda 2 il ərzində klinik ordinatorada oxuyub. 1986-1989-cu illərdə Moskva-da V.A.Obux adına Əmək Gigiyenası və Peşə Xəstəlikləri Mərkəzi Elmi-Tədqiqat İnstitutunda gigiyena ixtisası üzrə məqsədli əyani aspiranturası fərqlənmə ilə bitirib, namizədlik dissertasiyası müdafiə edib. Bakıya qayıtdıqdan sonra Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda assistent vəzifəsinə qəbul edilib.

Bu avtobiografik cizgilər ilk baxışda şablon kimi görünə bilər. Ancaq Natiqə

İsmayılovanın həyatında şablonçuluq yoxdur, çünki o, tibbin ən çətin və ağır bir sahəsi olan gigiyenani seçib. Xalq arasında bu sahənin mütəxəssislərinə "sanitar həkim" də deyirlər. Belə çətin sənətin yükünü ömürlük çiyinlərinə götürən Natiqə xanım deyir: "Sağlamlıq gigiyenadan başlayır. Mən xoşbəxtəm ki, Vətənə gigiyenist kimi xidmət edirəm. Həyatımda gigiyena çox əhəmiyyətli və başlıca yer tutur. Bu nəhəng elm ilkin profilaktikanın keşiyində durur və indiki dövrdə çox vacib olan sağlam həyat tərzinin prinsiplərini öyrənir". O, həmçinin ingilis dilini yaxşı mənimsədiyinə görə xarici jurnallarda çap olunan tibbi məqalələri və xülasələri böyük məhərətlə Azərbaycan və rus dillərinə tərcümə edir.

Ziyalı kimi bu insanın xarakterini səciyyələndirən əsas xüsusiyyət möhkəm iradəsi, həssaslığı və emosional dünyasıdır. Onun bütün fəaliyyəti daim axtarışda olmağa, öyrənməyə, obyektivliyə və ədalətə söykənib. O, təkçə vəzifəsini deyil, vətəndaşlıq borcunu da yüksək məsuliyyət və ciddiyyətə yerinə yetirir. Mənəvi saflığı və əqli kamilliyi özündə birləşdirən Natiqə İsmayılova ilk növbədə nəcib davranışı, mədəniyyəti, sadəliyi, təvazökarlığı, insanlara diqqəti ilə onu tanıyanların böyük hörmətini qazanıb. Söz yox ki, o, bu hörməti əldə edəndə qədər uzun bir yol keçib, pillə-pillə yüksəlib...

Həkimlik elə bir sənətdir ki, onun sahibi daim öz üzərində işləməlidir. Həkim öyrədirsə, öyrədə-öyrədə özü də öyrənir. Natiqə xanım da işdən, axtarışdan, insanlara xidmət etməkdən yorulmur. Odur ki, ürəklərə yol tapır...

AzərTAC

"Bakı-2015" də yarışların keçiriləcəyi bütün məkanlarda təcili tibbi yardım briqadaları növbətçilik çəkəcək

"Bakı-2015" ilk Avropa Oyunları zamanı yarışların keçiriləcəyi bütün məkanlarda, o cümlədən hotellərdə, Olimpiya şəhərciyində və kütləvi tədbirlərin təşkil olunacağı yerlərdə təcili tibbi yardım briqadaları növbətçilik çəkəcək. Bundan əlavə, beynəlxalq standartlara uyğun avadanlıq və ləvazimatla təchiz olunmuş yeni "Mercedes" markalı təcili tibbi yardım avtomobillərinin istismara verilməsi nəzərdə tutulub.

Bu barədə AzərTAC-a Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Məlumatda bildirilir ki, Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin tələblərinə əsasən,

tibbi yardım xidmətlərinə cəlb olunmuş heyət xüsusi təlimlərdən keçməli, dünyanın qabaqcıl ölkələrində qəbul olunmuş və beynəlxalq standartlara uyğun bilik və vərdislərə malik olmalıdır. Bu məqsədlə Səhiyyə Nazirliyinin köməkliyi ilə Bakı Şəhər Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Stansiyasında Amerika Ürək Assosiasiyasının nümayəndəliyi vasitəsilə xüsusi təlimçilər hazırlanıb və təlim kursu yaradılıb. Təlim və məşqlərə 400-ə yaxın təcili tibbi yardım işçisi cəlb olunub. Tibbi biliklərin təkmilləşdirilməsi ilə yanaşı, təcili tibbi yardım xidmətlərinə cəlb olunmuş həkimlər üçün ingilis dili kursları da təşkil edilib.

Dünya Səhiyyə Təşkilatı Avropada qrip epidemiyasının yayılması barədə xəbərdarlıq edir

Dünya Səhiyyə Təşkilatı (DST) Avropanın ərazisində qripin yoluxma fəallığının yüksək səviyyədə olması barədə xəbərdarlıq edir. Virusun əsas yarım tipini yaşlı adamlar üçün daha təhlükəlidir. Xroniki xəstəliklərdən əziyyət çəkənlər və 6 aylıq körpələrdən tutmuş 5 yaşadək uşaqlar da risk qrupuna daxildir.

Ekspertlər bildirirlər ki, bu il istifadə olunan vaksin ideal müdafiəni təmin etməsə də, infeksiyalardan qorunmağın ən yaxşı üsuludur.

DST qrip əlamətləri müşahidə olunan risk qrupuna daxil olan şəxslərə antivirus preparatları təyin etməyi məsləhət görür.

Erkən aparılan peyvəndləmə uşaqları ölümcül xəstəliklərdən qoruyur

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Gənclər Fondunun maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən "Sağlam uşaq - etibarlı gələcək!" layihəsi çərçivəsində sonuncu tədbir Yevlaxda baş tutub.

Layihənin rəhbəri Fatma Adıgözəlova AzərTAC-a bildirib ki, məqsəd gənc analar arasında peyvəndlərin

əhəmiyyəti barədə maarifləndirmə işləri aparmaq olub.

Onun sözlərinə görə, bəzi valideynlər peyvəndlərdən qorxaraq əslində uşaqlarının gələcəyini təhlükəyə atırlar. Bu səbəbdən də görüşlər zamanı pediatrlar tərəfindən peyvəndlərin körpə həyatı üçün vacibliyi, erkən aparılan peyvəndləmənin uşaqları difteriya, iflic, tetanus və s. kimi bir çox ölümcül xəstəliklərdən qoruması gənc analara izah olunub.

O deyib: "Görüşlər zamanı gənc anaların əsas qorxusu Hindistan və Çindən gətirilən vaksinlərlə bağlı idi. Onlara izah etdik ki, klinikalarda istifadə edilən preparatların keyfiyyətinə Səhiyyə Nazirliyi zəmanət verir".

Azərbaycanda talassemiya ilə mübarizəyə dair Dövlət Proqramı təsdiq olundu

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2015-ci il 10 fevral tarixli Sərəncamı ilə "Talassemiya ilə mübarizəyə dair 2015-2020-ci illər üçün Dövlət Proqramı" təsdiq edilib.

AzərTAC xəbər verir ki, Dövlət Proqramı talassemianın profilaktikasının gücləndirilməsinə, əhali arasında maarifləndirmə işlərinin genişləndirilməsinə və talassemiyalı xəstələrə göstərilən tibbi yardımın təkmilləşdirilməsinə yönəlib. Məqsəd ölkəmizdə talassemiya xəstəliyinin profilaktikasının və müalicəsinin təkmilləşdirilməsi yolu ilə xəstələnmə, əlillik və ölüm hallarının azaldılmasından ibarətdir.

Proqramda təşkilati tədbirlər, tibb müəssisələrinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, talassemiya daşıyıcılarının aşkar edilməsi və həkim məsləhəti verilməsi, habelə talassemianın müalicəsinin təkmilləşdirilməsi və əhalinin bu xəstəliyə dair maarifləndirilməsi kimi tədbirlər nəzərdə tutulub.

Pediatriyanın ən aktual problemlərindən biri də tez-tez xəstələnən uşaq (TTXU) problemidir. Bu vəziyyətin yaranmasında müxtəlif ekzogen və endogen səbəblərin rolu olsa da, xoşbəxtlikdən, bu səbəblərin heç birisi uşaq orqanizmini üzvi dəyişikliyə uğradaraq, sağlamlıq qrupunun dəyişdirilməsinə səbəb olmur. II B qrup kimi dispanser nəzarətdə olan bu uşaqlar III qrupa keçmir, xroniki xəstəyə çevrilir, əksinə, onlar gələcəyin nadir hallarda xəstələnən yetkin insanına çevrilirlər. Onların immun sistemi məşq edə-edə mübarizədə qalib gəlmək üçün birinci və ikinci müdafiə sistemini gücləndirmiş, hüceyrə və humoral immunitetini təkmilləşdirmiş olur. Bərəkəboşa düşmüş orqanizm hər çeşid infeksiyanı, antigeni artıq tanıyır, etibarlı immun yaddaşında saxlayır. Onlara qarşı sınılanmış immun cavab reaksiyasını verir. Keçirmədiyi bəzi infeksiyalara qarşı immuniteti aktiv immunizasiya nəticəsində qazanır.

sivilizasiyanın, gen mühəndisliyinin nailiyyətlərinin həyatımıza müxtəlif müdaxilələri (genetik modifikasiya olunmuş qidalar, mikroorqanizmlərin yeni ştammlarının yaradılması və s.), informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı (hipodinamik həyat tərz, internetdən asılılıq), mikpoorqanizmlərin özünün ontogenezinə daha dayanıqlı ştammların yaranması, bu mürəkkəb aləmdə öz həyatını qorumaq üçün insan ağılına qarşı mübarizədə yaratdığı özünümüdafiə faktorları (toksinlər, fermentlər) və s. bu artımda böyük rol oynayır. Farmakologiyanın artan imkanlarının insan orqanizminə tətbiqindəki canfəşanlıq, firmaların aktiv fəaliyyəti nəticəsində artan həkim yatrogeniyalarını da başlıca səbəblərdən biri kimi qiymətləndirmək olar.

Ölkəmizdə neçə illər müharibə şəraiti hökm sürüb. Qanlı 20 yanvar, Xocalı soyqırımı, göz dağı kimi cərgələnən şəhid məzarları, işğal altında olan vətən torpaqları insan genində belə dəyişiklik yaratmağa qadirdir. Milli dərdin gen mutasiyası yarıda biləcəyini hansısa tədqiqatçı-genetik bir gün sübut edəcək, mən ürəyimə sənə inanıram. Müharibə dövrünün uşaqları indi ata-anadır. O valideynlərin yaşadığı streslərdən

yerində təsəvvür edir. Orientirini itirir, narazılıqlara, etirazlara, xəstə ab-havaya səbəb olur. "Mükafatı" ailədə TTXU problemi olur.

Anadan aldığı immunoqlobulinlər hesabına 6 ayadək uşaqlar az xəstələnirlər. Elə ki, İq.G ehtiyatı tükəndi uşaq özü antitellər yaratmağa başlayır. Ona görə də 6 ayından sonra uşaqların KRX ilə təması xəstəlik reaksiyası ilə cavablanır. Bu dövr həm də süd dişlərinin çıxması vaxtı ilə üst-üstə düşdüyündən valideynlərdə tələş, çaxnaşma yaranır.

Müxtəlif həkimlərə, daha çox nevropatoloqlara müraciət edirlər. Təəssüf ki, çox vaxt körpə orqanizminə artıq dərman preparatları yeridilir.

Uşağın sağlamlıq qrupunu bir pillə dəyişdirən primorbid fon xəstəlikləri: raxit, xroniki qida pozğunluqları, anemiya, konstitusiyalı anomaliyaları da uşaqların tez-tez kəskin respirator xəstəliklərə tutulmasına səbəb olur. Müxtəlif allergik xəstəliklər-tənəffüs üzvlərinin allergik xəstəlikləri, polli-noz, allerqodermatozlar da TTXU yarıdıcılarındanır.

Yarımqıç doğulma, bətdaxili inkişafın ləngiməsi, anadangəlmə inkişaf qüsurları olan hallarda da yenidə doğulmuşun TTXU-a çevriləcəyi ehtimalı yüksəkdir.

TTXU-da 5-6 yaşında damaq ba-

TEZ-TEZ XƏSTƏLƏNƏN UŞAQLAR

Xəstəliklərin Beynəlxalq Təsnifatında bu diaqnoza rast gəlməsək də TTXU dispanser qrupu var və bu uşaqlara xüsusi qayğı tələb olunur. Bəs hansı uşaqlar bu qrupa aid edilir? Əsas kriteriya bir il ərzində uşaqların keçirdiyi kəskin respirator xəstəliklərin sayı hesab olunur. Bu say bir yaşa qədər 4 və 4-dən çox, 1-3 yaşda 6 və 6-dan çox, 4-5 yaşda 5 və 5-dən çox, 6 yaşdan böyüklərdə 4 və 4-dən çox olarsa, belə uşaqlar TTXU kimi dispanser nəzarətə götürülür. Qeyd etmək lazımdır ki, bu rəqəmlər də nisbidir. Bəzi xarici ədəbiyyatlarda mütəşəkkil uşaqların bir il ərzində 6-10 dəfə KRX keçirməsi normal hal kimi qiymətləndirilir. Bu göstərici, TTXU-ın adını çağırış jurnalında görməyən acısını yaşayan bir pediatr kimi, mənə də sevindirdi.

3 yaşından sonra TTXU qrupuna daxil etmək üçün II-dən (infeksiya indeksdən) istifadə etmək olar. Nadir halda xəstələnən uşaqlarda II 0,2-0,3-dürsə, TTXU-da 1,1-3%-dir. II dedikdə bir il ərzində keçirilən KRX-in sayının uşağın yaşına nisbəti başa düşülür. Göründüyü kimi, II yaşla tərs mütənəsbidir. Yəni, yaş artdıqca uşağın xəstəliklərinin sayı azalır. Bu uşağın öz fərdi immunitetinin yetkinləşməsi ilə əlaqədardır. Ən çox xəstələnmə halına 1-3 yaş arasında rast gəlinir. Yeniyetmə dövründə androgenlərin təsiri ilə oğlan uşaqlarının müqaviməti artır, KRX-lərin sayı azalır, əksinə, qız uşaqlarında estrogenlərin təsiri nəticəsində xəstələnmə halları bir qədər artır.

Son vaxtlar TTXU-ın sayı artmağa meyillidir. Ümumiyyətlə, insan sağlamlığına mənfi təsir göstərən amillər, ekoloji tarazlığın pozulması,

körpələrə də pay düşür. Əsirlikdən qayıdıb həyat quran valideynlərin tez-tez xəstələnən uşağını müayinə edəndə erməni vəhşiliklərini o uşağın orqanizmində hiss etmişəm, immun sistemini paralayan güllə səsleri qulağıma gəlib, mərkəzi sinir sistemində erməni aqressiyasının əks-sədasını görmüşəm. M.s.s.-nin hipoksiyasını keçirmiş uşaqlar çətin adaptasiya olunur, termorequlyasiyaları pozulur, immun sistem funksiyasını tam icra edə bilmir, TTXU riski reallaşır. Belə uşaqlar ailədə sağlam atmosferi pozur. Canından ayrılan candan daha müdhiş bir ayrılıq qorxusu ananı sarıdır. Bu qorxudan yaranan mediatorlar südlə usağa keçir, uşağın vəziyyəti bir az da pisləşir. Qapalı hələ əmələ gəlir. Vay o gündən ki yanında anlamaz adamlar ola, yaranmış vəziyyəti süni surətdə gərginləşdirir. Munaqişə yarananda uşaq orqanizminə növbəti zərbələr dəyir. Xəstələnmə riski daha da artır. Beləcə, uşaq öz doğmalarından ermənidən ala biləcəyi qədər zərbə alır.

Sivilizasiyanın növbəti bir bəlası da teleserialardır. Uşaqlar aktiv həyat tərzini keçirməkdənsə, passiv oturub saatlarla seriaları izləyir. Fatmagülün, Fərihanın dərdini öz dərdi kimi yaşayır. Həyəcanlanır, kövrəlir, qorxur, bir sözlə, emosiyalarını oyuncaq kimi yaradıcı adamların əllərinə verir, idarə olunur. Bu hal idarə edənə məmnunlaşdırsa da, idarə olunan nələr itirdiyini hələ anlamır. Bunu valideyn anlatmalıdır. Çox təəssüf ki, bəzi valideynlər də bunu anlamaq qüdrətində olmur, çox vaxt özləri seriaların əsirinə çevrilir. Əsas vəzifə-müqəddəs valideynlik borcu yaddan çıxır, özünü baş roldakı qəhrəmanların

damcıqları demək olar ki, görsənmir. Bu birinci siqnaldir. Timus inkişaf edəndə limfoid toxuma da hiperplaziyalaşır. Udlaq hələ qəsinin hiperplaziyası fizioloji də ola bilər. Bunlara xüsusi fikir vermək lazımdır.

TTXU-ın formalaşmasında dis-bakteriozun da çox əhəmiyyətli rolu var. Son vaxt aparılan mikrobioloji analizlərin əksəriyyətində nəcisdə immunoprotektiv flora olan E.colinin miqdarının az olduğu müəyyənləşir. Biz bu çatmamazlığı mikrobioloji preparatlarla korreksiya etməyə çalışırıq. Ümumiyyətlə, istənilən xəstəlikdə dərman təyin etdikdə bağırsaqların o preparatı sormağın iqtidarında olduğuna əmin olmaq lazımdır. Dizbakterioz aradan götürüldükdən sonra fon xəstəlikləri müalicə etmək, əsas səbəbi aradan qaldırmaq, immunoterapiyaya başlamaq lazımdır. Valideynə vəziyyəti düzgün başa salmaq, sağlam həyat tərzinin istənilən medikamentoz müalicədən üstün olduğunu inandırmaq lazımdır.

Zakiyyə PƏNAHOVA,
Pediatr-homotoksikoloq

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI SƏHIYYƏ NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN TİBB UNİVERSİTETİ

KAFEDRALAR ÜZRƏ AŞAĞIDAKI YERLƏRİ TUTMAQ ÜÇÜN MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Kafedraların professorları (elmlər doktorları):

- I daxili xəstəliklər və reanimatologiya kafedrası - 1 yer
- II uşaq xəstəlikləri kafedrası - 1 (0,75 vahid)
- İnsan anatomiyası kafedrası - 1 yer
- Tibbi fizika və informatika kafedrası - 1 yer

Kafedraların dosentləri (fəlsəfə doktorları):

- I daxili xəstəliklər və reanimatologiya kafedrası -2 yer
- Kliniki allerqologiya və immunologiya kursu -2 yer
- Kommunal və qidalanma gigiyenası - 1 yer (0,75 vahid)
- İctimai fənlər kafedrası - 1 yer
- III daxili xəstəliklər kafedrası - 1 yer
- Ağciyər xəstəlikləri kafedrası - 1 yer
- Ortopedik stomatologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrası - 1 yer

Kafedraların baş müəllimləri:

- İctimai fənlər kafedrası - 1 yer
- Tibbi biologiya və genetika kafedrası - 1 yer
- Azərbaycan dili kafedrası - 1 yer

Kafedraların müəllimləri:

- Latin dili kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Xarici dillər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)

Kafedraların assistentləri:

- I daxili xəstəliklər və reanimatologiya kafedrası - 1 yer
- I daxili xəstəliklər və reanimatologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Normal fiziologiya kafedrası - 1 yer
- II mamalıq və ginekologiya kafedrası - 2 yer
- II mamalıq və ginekologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- II mamalıq və ginekologiya kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Ağ ciyər xəstəlikləri kafedrası - 1 yer
- Kliniki allerqologiya və immunologiya kursu - 1 yer
- Kliniki allerqologiya və immunologiya kursu - 1 yer (0,5 vahid)
- İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkili kafedrası - 2 yer
- Ortopedik stomatologiya kafedrası - 4 yer (0,5 vahid)
- Ağzı və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- I cərrahi xəstəliklər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- II daxili xəstəliklər kafedrası - 1 yer (0,5 vahid)
- Biofiziki və bioüzvü kimya kafedrası - 1 yer

Kiçik elmi işi:

- Elmi - Tədqiqat Mərkəzi bioloji fəal maddələrin sintezi şöbəsi - 1 yer
- Biokimya kafedrası üzrə PETL - 1 yer (0,5 vahid)

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlərin təqdim olunma müddəti elan qəzetdə («Təbib» qəzeti, 16 fevral 2015-ci il) dərc olunduğu gündən 30 gün keçənədəkdir. Sənədlər rektorun adına yazılmış ərizə ilə birlikdə aşağıdakı ünvana təqdim edilməlidir:

Bakı şəhəri- Az 1007, Bakıxanov küçəsi 23. Telefon: 597-10-08

Etibarsız sayılır

Ağayeva Aytən Yusif qızına 1996-cı ildə Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən stomatologiya ixtisası üzrə verilmiş internatura vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Pediatriya fakültəsinin V kurs, 568^a qrup tələbəsi Motuxova Nərmin Mahama qızının adına verilmiş qiymət kitabçası və tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Afrant-Səmədova Esmira Arif qızına 1989-cu ildə Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən pediatriya ixtisası üzrə verilmiş internatura vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin VI kurs, 11^b qrup tələbəsi Demirok Fatihe verilmiş Azərbaycan Respublikasında müvəqqəti yaşamaq miqrasiya kartı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Həsənova Diana Mir-Sadix qızına 2007-ci ildə Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən terapevt ixtisası üzrə verilmiş internatura vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Stress diabetə səbəb olur

◆ Qlazqo Universitetinin alimləri stress hormonlarının əmələ gəlməsi ilə ikinci tip "şəkərli diabet" arasında qarşılıqlı əlaqə tapıblar. AzərTAc xarici KİV-lərə istinadla xəbər verir ki, tədqiqatın nəticələri ABŞ-da həkimlər üçün nəzərdə tutulan nüfuzlu "Psixosomatik təbabət" jurnalında dərc olunub.

Tədqiqatçılar hər bir iş yerində tez-tez təsadüf edilən ən adi və labüd stressi ikinci tip şəkərli diabetin yaranmasının əsas səbəblərindən biri hesab ediblər.

Qlazqo Universitetinin professoru Navid Səttar deyib: "İş yerlərində güclü psixoloji təzyiqlə məruz qalan insanların ikinci tip diabetə tutulma riski 45 faiz artır. Qrupumuz 13 il ərzində 50 kişi və qadını müşahidə edərək bu qənaətə gəlib. Biz çox vaxt belə bir halla rastlaşırıq ki, steroid hormonları, xüsusilə kortizol qəbul edən insanlarda ikinci tip şəkərli diabetin əlamətləri özünü büruzə verir, onların qanında davamlı olaraq yüksək faizli şəkər müşahidə olunur. Güclü və uzunçəkən stress nəticəsində də orqanizmdə kortizol hormonu çox olur. Bu da bir müddət sonra hüceyrələrin insulina qarşı həssaslığında dəyişikliklərin yaranmasına və

"şəkərli diabetin" inkişafına gətirib çıxara bilər. Məhz stress hormonu kortizolun çox olması orqanizmin insulina qarşı həssaslığını azalda bilər".

Qeyd edək ki, London Universitet Kollecinin professoru Endryu Stepton başqa fikirdədir. Onun fikrincə, stress ilə diabet arasında əlaqə var, lakin ikinci tip diabetdən əziyyət çəkən insanların orqanizmi stressə başqa cür reaksiya verir.

Astma əleyhinə yeni dərman preparatı sınaqdan keçiriləcək

◆ Astma xəstəliyinin müalicəsi üçün yeni üsul tapılıb.

AzərTAc Rusya KİV-lərinə istinadən xəbər verir ki, Avstraliyanın Kvinslend Universitetinin mütəxəssisləri astma əleyhinə yeni dərman preparatı yaradıblar. Alimlər bildirirlər ki, preparat astmaya səbəb olan genlərin fəaliyyətini ləngidir. İndi isə dərmanın köüllülər üzərində klinik sınaqdan keçirilməsi tələb olunur. Problem ondadır ki, dərmanın təsirinin sübut etmək üçün köüllülərdə astmanın simptomlarını oyatmaq gərəkdir. Bunun üçün təcrübəyə 16 nəfər cəlb olunacaq. Həkimlər toz hissəciklərindən istifadə etməklə onlarda süni astma tutması yaradacaqlar. Sonra həmin şəxslərə

yeni dərman preparatı verəcək. Bu yolla insanlarda astma simptomlarının azalması və ya şiddətlənməsi, hətta aradan qalxması müəyyən ediləcək. Nəticələr uğurlu alınarsa, bu, standart müalicəyə uyğun olmayan insanlar üçün alternativ müalicə olacaq. Sınağın nəticələri gələn il açıqlanacaq.

Alimlər əmindirlər ki, testlər ciddi nəzarət və təhlükəsizlik şəraitində həyata keçiriləcək. Köüllülərdən heç kim ziyan çəkməyəcək.

Məlumdur ki, astma əsasən irsi yolla keçir. Ancaq həmişə yox. Bəzən xəstəlik bronxların zədələnməsi ilə, yaxud psixoloji problemlər səbəbindən də inkişaf edir. Münxen Universitetinin alimləri 1500 astma xəstəsi arasında sorğu aparıblar. Nəticələr göstərib ki, hər üç nəfərdən birində bu xəstəlik ailə problemləri zəminində yaranır. Bəzi insanlarda isə astmaya işdəki gərginlik və həyəcan səbəb olur.

Uşaq utancaqlığı piylənməyə gətirib çıxarır

◆ Alimlər müəyyən ediblər ki, həmyaşıdları ilə ünsiyyət problemi olan utancaq uşaqlar köklüyə daha çox meyilli olurlar.

Mütəxəssislər tədqiqatda 9-11 yaş arasında 8346 uşaq cəlb ediblər. Onlara həmyaşıdları ilə ünsiyyət qurmaq, valideynləri və yaxından tanımaqları adamlarla ümumi dil tapmaq bacarıqları barədə suallar verilib. Məlum olub ki, təbiətən utancaq, özünə arxayın olmayan, gülünc vəziyyətə düşməkdən qorxan uşaqlar digər uşaqlarla ünsiyyət zamanı tez-tez stress keçirirlər və nəticədə çoxlu miqdarda kalorili qida və şirniyyat yeməyə üz tuturlar. Çox vaxt belə uşaqların 11 yaşından artıq çəki problemləri olur. Bu isə onların özlərinə qapanmaları, heç yerə getməmək və heç kəslə

ünsiyyətdə olmamaları üçün yeni bir səbəb deməkdir.

Alimlər hesab edirlər ki, uşaqlara

utancaqlıqla mübarizədə kömək etmək lazımdır. Bunu birinci növbədə valideynlər etməlidir. Özünə inamı olmayan uşaqları ruhlandırmaq, onlarda əminlik hissi oyatmaq lazımdır. Utancaqlıqla isə mübarizə aparmaq lazımdır. Bu mübarizənin yolları uşağa ünsiyyət qurmağı öyrətmək, əyləncəli hobbilə tapmaq, onu idmana cəlb etməkdir.

Baş redaktor
ELDAR İSMAYIL

Müəlliflərlə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Qəzet "Təbib" qəzetinin
kompyuter mərkəzində yığılır,
səhifələnilir, "Bəxtiyar-4" İKŞ-də
çap olunur.

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 100
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisensiya H - 022633
İndeks -0269
Sayı 4000
Sifariş: 212